

Naturskyddsföreningen | Bra Miljöval

Elenergi

Kriterier 2021:3

Uppdaterad 2025-08-14
Granskad 2025-08-14

Bra Miljöval

Bra Miljöval

Naturskyddsföreningens miljömärkning

Naturskyddsföreningen är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening utan vinstintressen. Omsorgen om miljön och människors hälsa är vår drivkraft. Vi har bidragit till att säl, havsörn och pilgrimsfalk inte längre är utrotningshotade i Sverige. Vi värnar om den biologiska mångfalden och arbetar för att stoppa klimatförändringar, förorening, övergödning, spridningen av skadliga kemikalier och mycket annat.

Men det räcker inte att skydda naturen i reservat eller stoppa enskilda förorenare. Den totala miljöbelastningen måste minska. Företag som miljöanpassar sin produktion och sina produkter är mycket viktiga i det arbetet.

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens eget miljömärke och ett av våra verktyg för att driva utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Bra Miljöval ställer höga miljökrav på de produkter och tjänster som får märkas.

Bra Miljöval är en miljömiljömärkning. Det vill säga en tredjepartscertifiering som är oberoende i förhållande till inblandade parter. Bra Miljöval är medlem i GEN (Global Ecolabelling Network) som är ett internationellt nätverk av miljömärkningsorganisationer. För att säkerställa att Bra Miljöval uppfyller kraven på ett kvalitetssäkrat system har miljömärkningen granskats enligt GENICES (Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System).

Tack vare Bra Miljöval har hundratals produkter gjorts om och miljöanpassats. Märkningen har lett till konkreta resultat. Till exempel har Bra Miljöval bidragit till att fosfater fasats ut och förbjudits i tvättmedel inom EU. Bra Miljöval Livsmedelsbutik drev fram de första miljömärkta, ej kvicksilverbaserade, knappcellsbatterierna och fick producenter av självspelande vykort att byta till sådana för hela svenska marknaden.

Ett annat exempel är att el märkt med Bra Miljöval har ställt krav på vattenflödet genom vattenkraftverk och därmed gynnat växter och djur i älvräckorna. Märkningen bidrar också till att det utförs åtgärder för energieffektivisering och för att bygga omlöp för fisk runt vattenkraftverk. Bra Miljöval hjälper också konsumenter att välja de transportslag som har lägst miljöpåverkan. I kriterierna för försäkringar ställer Bra Miljöval bland annat miljökrav på licenstagarnas kapitalförvaltning.

Offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg för att driva hållbar utveckling. När kommuner, regioner och statliga myndigheter väljer miljömärkta produkter och tjänster i sina upphandlingar, kan det få stor genomslagskraft. Bra Miljöval fungerar som ett stöd i detta arbete – genom att ställa höga och oberoende miljökrav gör märkningen det enklare för upphandlande enheter att ta hållbara beslut. Miljömärkningen underlättar även uppföljningen av att ställda miljökrav verkligen uppfylls, vilket bidrar till ökad transparens och kvalitetssäkring i upphandlingsprocessen.

I konsumenternas ögon är märkningen Bra Miljöval en trovärdig signal. För licenstagaren ger märkningen konkurrensfördelar.

Bra Miljöval

Innehåll

Förord	4
Syfte	5
Kriteriernas omfattning	5
Läsanvisningar	5
Definitioner	5
1 Generella krav	7
2 Kriterier för vattenkraft	9
3 Kriterier för elenergi från förbränningsanläggningar	11
4 Kriterier för bränslen till förbränningsanläggningar	12
5 Kriterier för vindkraft	14
6 Kriterier för vindandelar	14
7 Kriterier för solkraft	15
8 Kriterier för övrig förnybar kraft	15
Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta	16
Bilaga 2 Additionell miljönytta – fondprojekt	17
Bilaga 3 Vattenföring	21
Bilaga 4 Askhantering	23
Bilaga 5 Stoppområden för sol- och vindkraftsproduktion	24

Förord

Elenergi märkt med Bra Miljöval är ett av Naturskyddsföreningens verktyg för att driva utvecklingen mot hållbar energiförsörjning och effektiv energianvändning.

Det här är 2021 års kriterier för elenergi. I dessa fastställer Naturskyddsföreningen hur elenergi ska genereras för att kunna märkas med Bra Miljöval.

Att ställa miljökrav på den förnybara elproduktionen och öka energieffektiviseringen är viktigt för att nå ett helt förnybart energisystem. Sedan förra versionen av kriterier för elenergi 2009 har utvecklingen av förnybar elproduktion via sol och vind ökat. Det är positivt, men för Naturskyddsföreningen är det viktigt att förnybar elproduktion inte innebär förlust av områden som har höga naturvärden.

Naturskyddsföreningen verkar för att vattenkraften ska anpassas för att ta hänsyn till miljön och den biologiska mångfalden. Fiskvandring via omlöp och mer naturanpassade vattenflöden är några av de nya miljökraven.

Effektfrågan och flexibilitet i energiförsörjningen är viktiga områden framöver, och där kan kraftvärmen bidra. För Naturskyddsföreningen är dock askåterföringen till skogen det miljökrav som gör skillnad.

Då många av våra licenstagare i elbranschen och deras kunder arbetar med fokus på de Globala målen kan miljömärkningen Bra Miljöval vara ett viktigt verktyg i deras systematiska miljö- och klimatarbete. För Bra Miljöval Elenergi är det främst målområdena biologisk mångfald, bekämpa klimatförändring, hållbart skogsbruk och att minska städernas miljöpåverkan som kriterierna bidrar till.

Kriterierna för Bra Miljöval Elenergi är framtagna av Bra Miljövals sakkunniga experter och har fastställts av Naturskyddsföreningens generalsekreterare. Under utvecklingen av kriterierna har licenstagare, andra sakkunniga och företag delat med sig av kunskap och värdefulla synpunkter. Vi riktar ett särskilt varmt tack till alla dem.

Sofie E Munteanu

Chef för Bra Miljöval

Syfte

Naturskyddsföreningens Framtidsstrategi innebär att både energisektorn och energianvändningen behöver bli mer hållbara. Genom att ställa miljökrav på den förnybara elproduktionen och krav på additionell miljönytta ska

- de förnybara energislagen gynnas för att ställa om till ett hållbart energisystem
- den förnybara elenergis negativa konsekvenser på miljön minska
- energieffektiviseringen öka så att energianvändningen minskar

Kriteriernas omfattning

Kriterierna gäller från 2021-10-01 tills nästa reviderade kriterier träder i kraft. Efter genomgången av kriterierna, 2025-08-14, har beslut tagits att kriterierna är relevanta även fortsättningsvis. Reviderade kriterier träder i kraft tidigast 2027-08-14.

All slags förnybar elenergi kan märkas med Bra Miljöval om produktionen uppfyller fastställda kriterier.

Elenergi märkt med Bra Miljöval omfattar två delar. Generella krav innebär krav för varje produktionstyp, vilka fastställer vilken produktion som kan märkas med Bra Miljöval. Additionalitetskraven leder till miljönytta för all såld elenergivolym som märks med Bra Miljöval.

Läsanvisningar

Vid ansökan underlättar det att ha detta kriteriedokument tillsammans med ansökningsdokument sida vid sida, för att lättare förstå hur respektive krav ska verifieras vid ansökan respektive årlig kontroll.

Definitioner

Additionalitet	För att uppnå syftet med elkriterierna behövs additionell miljönytta. Denna miljönytta uppnås genom att avsättning av medel till fondprojekt är en del av kriteriernas miljökrav. Fondmedel kan enbart finansiera projekt som gynnar biologisk mångfald eller energieffektivisering, utöver basnivåer för lagstiftning, stödssystem eller marknaden.
Förnybar energi	Förnybar energi är energi som genereras från källor som ständigt kan förnyas inom en människas livslängd.
Miljömärkt energi	Innebär förnybar energi från aktuella produktionsenheter som uppfyller miljökriterierna samt krav på additionalitet.
Produktionsenhet	Den enhet där produktion av elenergi sker. Produktionsenhet kan utgöra en hel anläggning eller en del av en anläggning, exempelvis en förbränningskammare i ett kraftvärmeverk med flera förbränningskammare eller enstaka vindkraftverk i en vindpark.

Ursprungsgaranti	Elektroniskt dokument som garanterar ursprunget på el, energislag och geografisk placering av elproduktionen. Grunden är att alla elanvändare har rätt att få information om elens ursprung enligt EU-direktiv 2003/54/EG. Energimyndigheten utfärdar ursprungsgarantier till elproducenter för varje producerad megawattimme (MWh). Producenter säljer i sin tur ursprungsgarantier till elhandelsbolag, som är skyldiga enligt 9 kap.28 § (1997:857) ellagen att redovisa elproduktionen.
EECS	Internationell ursprungsgaranti (European Energy Certificate System) som kan exporteras och importeras mellan aktörer i länder som är medlem i Association of Issuing Bodies (AIB).
Vindandel	En rätt, köpt från en andelsförening, att köpa en fördefinierad elenergivolyt till ett pris satt av föreningen.

1 Generella krav

Hållbar energiförsörjning är viktigt för en hållbar framtid. Kriterierna för elenergi innebär fokus på förnybar elproduktion som lever upp till hårda miljökrav.

Annullering av ursprungsgarantier innebär att Naturskyddsföreningen kan garantera att det är miljömärkt el som används. El märkt Bra Miljöval innebär att avsättning av medel sker till förmån för energieffektivisering. Kriterierna är ett verktyg för att nå FN:s Globala målen hållbar energi och för att bekämpa klimatförändring.

1.1 Förnybar elenergi

Den elenergi som ingår i den miljömärkta produkten ska härstamma från förnybara energikällor, till exempel vattenkraft, vindkraft, solkraft, förbränning av biomassa eller biogas.

1.2 Additionell miljönytta

Elenergi märkt med Bra Miljöval innebär försäljningsvolymbaserad avsättning till Naturskyddsföreningens fonder för konkret miljö- och klimatnytta. För anvisningar och avgifter för additionell miljönytta via fondprojekt, se Bilaga 1–2. Alla fondprojekt ska godkännas av Naturskyddsföreningen.

1.3 Additionalitet via Energifond

Elenergi märkt Bra Miljöval ska åtföljas av en fondavsättning på minst 500 SEK/GWh till Bra Miljöval Energifond, vilket regleras enligt Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta.

1.4 Lokalisering av produktionsenheter

De produktionsenheter som genererar den elenergi som ingår i Licensavtalet ska vara lokaliserade i Europa. För anläggningar lokaliserade utanför Sverige ska en miljöorganisation, godkänd av Naturskyddsföreningen, i aktuellt land tillfrågas för ytterligare miljöbedömning.

1.5 Produktnamn med geografiskt ursprung

För produktionsenheter utanför Sverige ska elens geografiska ursprung anges till slutkund via produktnamnet.

1.6 Medlemskap hos AIB, Association of Issuing Bodies

Produktionsenheterna ska vara placerade i europeiskt land som är medlem hos AIB (www.aib-net.org) och är ansluten till europeiska ursprungs-märkningssystemet EECS (European Energy Certificate Standard), så att annullering av ursprungsgarantier kan ske i Sverige. Annullering av ursprungsgarantier ska alltid genomföras i det land där slutkonsumtionen av el märkt Bra Miljöval sker. Det ska finnas fysiska ledningsnät mellan produktion och konsumtion av el märkt Bra Miljöval.

1.7 Godkända produktionsenheter

Samtliga produktionsenheter ska vara godkända av Naturskyddsföreningen och ingå i licens för Bra Miljöval Elenergi. Beskrivning av kraven på produktionsenheterna framgår av avsnitt 2–7.

1.8 Avtal med kraftverksägare av godkända produktionsenheter

Licenstagare som inte själv är ägare till produktionsenheter ska tillsammans med ansökan om Bra Miljöval Elenergi bifoga avtal med kraftverksägaren, vilket visar vilken period Licenstagaren ska använda produktionsenheten för inköp och leverans av miljömärkt el till sina kunder.

I avtal med kraftverksägaren ska det framgå att Licenstagaren har ansvaret att leva upp till samtliga kriteriekrav, exempelvis på lägsta medellågvattenföring (MLQ) för vattenkraft.

Avtalsdel som bifogas ansökan behöver endast visa avtalsparter, aktuella anläggningar och avtalsperiod per anläggning.

1.9 Publicering av godkända produktionsenheter

I samband med att ansökan om Bra Miljöval Elenergi skickas in och blir godkänd av Naturskyddsföreningen, godkänner i sin tur Licenstagaren att produktionsenheten presenteras för andra licenstagare i Bra Miljöval-registret med följande uppgifter; Licenstagare, anläggningsnamn, relevant identifikationsnummer, placeringsort, effekt samt genomsnittlig årsproduktion för respektive produktionsenhet samt klassificering och tidsperiod av additionalitetsavgift.

1.10 Miljömärkning av elleverans

Miljömärkning av el märkt Bra Miljöval uppstår när elleverans sker för konsumtion hos elanvändare. Det är således den sista parten i elhandelsprocessen som ansvarar för att licensavgiftsbetalning samt additionalitet i form av fondavsättning sker. Detta gäller oavsett om leveransen av miljömärkt el sker via bilaterala kontrakt eller som ursprungsgarantier, och kan endast ändras om parterna avtalar annorlunda.

1.11 Annullering av ursprungsgarantier

Annullering av ursprungsgarantier för el märkt Bra Miljöval ska märkas upp i annulleringssystemet, exempelvis med orden Bra Miljöval i fältet ”annulleringsändamål”.

Annullering ska ske enligt Energimyndighetens riktlinjer.

Förtydligande om annullering

Ursprungsgarantier avseende år X kan endast utnyttjas för redovisning år X om dessa annulleras innan den 31 mars år X+1.

Garantier med livslängd längre än 31 mars nästkommande år och annulleras inom 12 månader efter produktionsstart tillfaller år X+1. På så sätt inskränks inte ursprungsgarantins föreskrivna livslängd om 12 månader.

Ursprungsgarantier producerade år X kan följaktligen komma att redovisas följande år.

Det innebär att för Bra Miljöval-märkt ursprungsgaranti är det viktigt att det finns en licenstagare för godkänd anläggning under produktionsåret för ursprungsgarantin. Men annulleringen av ursprungsgarantin kan, enligt Energimyndighetens riktlinjer, ske efter att kraftverket inte längre ingår i en licens hos Bra Miljöval.

2 Kriterier för vattenkraft

Naturskyddsföreningen verkar för att vattenkraften ska miljöanpassas. Det innebär bland annat möjlighet till fiskvandring, förbättrade lek- och uppväxtmiljöer för fisk och mer naturanpassade flöden. Vattenkraft märkt med Bra Miljöval ska ta hänsyn till miljön och den biologiska mångfalden. Kriterierna bidrar till FN:s Globala målen om ekosystem och biologisk mångfald.

2.1 Vattenkraftverks etableringsår

Endast el från vattenkraftverk som anlagts före 1 januari 1996 kan godkännas i licens för elenergi märkt BraMiljöval.

2.2 Effektiviseringar i godkända vattenkraftverk

Effektiviseringar i vattenkraftverk kan göras inom gällande vattendom om förändringarna inte orsakar ytterligare nettoskador på miljön. Om förändringar görs som påverkar vattendomen ska kraftverket omprövas av Naturskyddsföreningen.

2.3 Beskrivning av vattenkraftverks miljöpåverkan

Licenstagaren ska beskriva anläggningens miljöpåverkan, det vill säga redovisa hur hotade arter, habitat och naturlig flödesregim påverkas. Redovisningen ska bland annat innehålla en plan på miljöanpassningsåtgärder för anläggningen med en beskrivning på hur kraftverket tillämpar kriterium 2.6 – 2.8.

2.4 Medellågvattenförling, MLQ

Den sammanlagda tappningen genom turbin respektive utanför turbin ska alltid vara minst lika stor som vattendragets medellågvattenförling. Medellågvattenförling beräknas som ett medelvärde av lägsta lågvattenförlingen under varje år under en period av 30 år. I norska vattenkraftanläggningar kan ”alminnelig lavvannförling” användas istället för MLQ. Se Bilaga 3 Vattenförling.

Om det inte finns värden för lägsta lågvattenförling för 30 år kan vi acceptera som lägst 10 år. MLQ ska redovisas som timvärden.

2.5 Minimitappning

Minimitappningen ska i första hand släppas i den ursprungliga huvudfåran och i andra hand i den fåra som ger störst positiv nettoeffekt på miljön. Om det av tekniska skäl inte är möjligt att tappa i fåra kan minimitappningen släppas genom turbin.

2.6 Fiskvandringssvågar

Vattenkraft som ingår i elenergi märkt med Bra Miljöval ska ha naturlika eller tekniska fiskvägar för upp- och nedströms vandring. Om inga fiskvandringssvågar finns vid anläggningen ska en årlig avsättning ske till Bra Miljöval Miljöfond motsvarande 2500 SEK/GWh vattenkraftsel. Kraftverk kan i specialfall godkännas efter enskild prövning av Naturskyddsföreningen, exempelvis naturliga geografiska förutsättningar som hindrar fiskvandring.

2.7 Naturligt vattenflöde

Vattenkraft som ingår i elenergi märkt med Bra Miljöval ska fördela flödet under året så att det ger så stor miljönytta som möjligt. Om vattenförlingen inte fördelas så att vattenförlingen blir mer naturlig ska en årlig avsättning ske till Bra Miljöval Miljöfond motsvarande 1500 SEK/GWh vattenkraftsel. Kraftverk kan i specialfall godkännas efter enskild prövning av Naturskyddsföreningen, exempelvis naturliga geografiska förutsättningar som förhindrar sådana flöden.

2.8 **Begränsning av hastiga förändringar av vattenståndet**

Vattenkraft som ingår i elenergi märkt med Bra Miljöval ska undvika snabba förändringar av vattenståndet och maximal sänkingshastighet bör motsvara en generell nivå på ± 13 cm/ timme. Om snabbare förändringar sker ska en årlig avsättning ske till Bra Miljöval Miljöfond motsvarande 1500 SEK/GWh vattenkraftsel.

Kraftverk kan i specialfall godkännas efter enskild prövning av Naturskyddsföreningen, exempelvis naturliga geografiska förutsättningar som förhindrar sådana flödesförändringar.

Motivering till kraven

[2.2] Naturskyddsföreningen anser att effektivisering enligt Förordning (2003:120) om elcertifikat 6 § där åtgärderna innebär en ökning av det genomsnittliga använda vattenflödet genom anläggningen samt minskade friktionsförluster i vattenvägar i de flesta fall ger en negativ nettoskada på miljön och kan därför inte godkännas.

3 Kriterier för elenergi från förbränningsanläggningar

En kraftvärmeanläggning som samtidigt producerar el och värme kan ha hög verkningsgrad och ta tillvara nästan all energi i bränslet. Dessutom produceras mest el när den behövs som mest, vilket är viktigt för ett hållbart energisystem. Kriterierna bidrar till att nå FN:s Globala målen inom hållbart skogsbruk, ekosystem och minska städers miljöpåverkan.

3.1 Grundkrav på bränsle

Bränslet till produktionen av elenergi märkt med Bra Miljöval ska uppfylla de grundkriterier som gäller för bränslen, se avsnitt 4.

3.2 Allokering av icke-förnybar energi

Det får högst åtgå 5 % icke-förnybar energi under hela den miljömärkta elenergins livscykel. Här ingår energi som nyttjas till utvinning, transport och förädling av bränsle, processenergi vid anläggning, spetsproduktion vid höga laster samt energi som använts vid transport av restprodukter. Om elenergi och värmeenergi är parallella produkter ska energiandelarna allokeras enligt principerna för fysisk allokering.

3.3 Genmodifierat bränsle

Biobränslet får inte härstamma från genmodifierade organismer, GMO.

3.4 Askåterföring

Askan från förbränningsanläggningen ska återföras till skog enligt Skogsstyrelsens regler och rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärder. Se riktlinjer i Bilaga 4 Askhantering.

3.5 Sameldning

Sameldning av olika bränsletyper (såsom skogsflis och ReturTrä-flis) får ske, förutsatt att den resulterande askan kan återföras till skogsmark. Finns det en risk att sameldning resulterar i att askan inte kan återföras ska sameldning undvikas.

3.6 Additionalitet via fondavsättning

För biokraft, där bränslet inte kommer från naturnära skogsbruk, ska avsättning ske till Bra Miljöval Skogsfond, vilket regleras i Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta.

Som biobränsle räknas bränsle där biomassa är utgångsmaterial. Bränslet kan ha genomgått kemisk process, biologisk process, omvandling eller ha passerat annan användning.

Motivering till kraven

[3.6] Den extra avsättningen beror på att klimatbelastningen generellt är högre för biokraft än för solkraft och vindkraft.

4 Kriterier för bränslen till förbränningsanläggningar

Naturskyddsföreningen verkar för ett hållbart skogsbruk. Biobränslen ska vara spårbara och hållbart producerade med hänsyn till miljön och den biologiska mångfalden. Aska ska återgå till skogens kretslopp för att kompensera uttaget av näringsämnen. Kriterierna bidrar till att nå FN:s Globala målen för ekosystem och biologisk mångfald.

Bränslen från skogsbruk

4.1 Certifierat skogsbruk

Biobränslen baserade på trädbränslen, inklusive grot, ska ha sitt ursprung i naturnära skogsbruk, exempelvis med stöd av Plockhugget-certifikat eller likvärdigt. I annat fall ska licenstagaren betala avsättning till Bra Miljöval Skogsfond enligt Bilaga 1.

4.2 Stamved, rot-, barr- och lövmassa

Rotmassa och stamved får inte ingå som bränsle. Barr- och lövmassa får inte systematiskt ingå som bränsle, utan ska lämnas i skogen.

Biobränslen från jordbruk

4.3 Ekologiskt ursprung

Jordbruket ska uppfylla ekologiska odlingsprinciper, det vill säga KRAV-certifiering eller motsvarande.

Bränslen från planteringar och trädgårdsodling

4.4 Ekologiskt ursprung

Fasta biobränslen från planteringar och trädgårdsodling, såsom frukt, nötter, produkter och restprodukter samt flytande vegetabiliska oljor, ska uppfylla ekologiska odlingsprinciper, det vill säga KRAV-certifiering eller motsvarande.

4.5 Bioolja utan PFAD

Flytande biobränslen, inklusive biooljor, får inte innehålla primär palmolja eller sojaolja. Biooljan ska inte innehålla biprodukter såsom PFAD (Palm fatty acid distillate) vilka härstammar från destilleringsprocesser vid palmoljetillverkning. Biprodukter från tillverkning av primära produkter ska betraktas som bioolja från plantager eller odlingar.

4.6 Hållbarhetskriterier för flytande biobränslen

Flytande biobränslen insamlade från plantager och odlingar ska uppfylla ”Lag om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen”.

FSC Mix eller FSC 100 % Certified godkänns ej som certifikat för naturnära skogsbruk.
Som trädbränsle räknas biobränsle från trädråvara som inte genomgått kemisk process. Trädbränsle omfattar alla biobränslen där träd eller delar av träd är utgångsmaterial, till exempel bark, barr, löv samt bränsleråvara från skogs- och trävaruindustrin som spån, flis och frånsåll.
Bränsleråvaran kan ha använts till annat, som till exempel rivnings- och emballagevirke.

Bränsle av avfallspapper och returlut räknas inte som trädbränsle.
Definitionen följer svensk standard för fasta biobränslen och torv (SS 187106:2017).
Som biomassa räknas material med biologiskt ursprung som inte eller endast till liten del omvandlats kemiskt eller biologiskt.

Med primär palmolja avses olja som utvunnits ur oljepalmens frukter och inte har nyttjats i en annan produkt.

Bränslen från industrin

- 4.7 **Bränsle från certifierat skogsbruk**
Icke förädlade biprodukter från industri kan ingå som biobränsle förutsatt att det har sitt ursprung i certifierat skogsbruk. Bränslet ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.
- 4.8 **Biprodukter från industrin**
Rena biprodukter från industri kan ingå som biobränsle. Bränslet ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.
- 4.9 **Biprodukter från pappers- och massatillverkning**
Biprodukter från pappers- och pappersmassatillverkning såsom svartlut och fiberslam kan ingå som biobränsle.
- 4.10 **Hållbarhetskriterier för flytande biobränslen**
Flytande biobränslen insamlade från industri ska uppfylla ”Lag om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen”

Exempel på icke förädlade biprodukter från industri är spån, flis & bark från t ex sågverk.
Exempel på rena biprodukter från industri är spill från möbeltillverkning.
Exempel på biprodukter från pappers- och pappersmassatillverkning är svartlut, tallolja och fiberslam.
Biooljan ska inte innehålla biprodukter, såsom PFAD (palm fatty acid distillate) vilka härstammar från destilleringsprocesser vid palmoljetillverkning.

Biobränslen från avfall

- 4.11 **Sorterat avfall**
Sorterat avfall kan ingå som bränsle under förutsättning att kriterier 3.4 - 3.5 uppfylls.
- 4.12 **Returvirke**
Biobränslen som utgörs av returvirke, t ex RT-flis, kan ingå som bränsle under förutsättning att kriterier 3.4 - 3.5 uppfylls.
- 4.13 **Askkvalitet**
För att säkerställa askkvaliteten ska bränslet vara väl sorterat, det vill säga fritt från bland annat metall, samt får inte vara målat eller kemiskt behandlat.

Gasformiga bränslen

- 4.14 **Gödsel**
Biogas insamlad från gödselanläggning, från rötning av avfall och från avloppsslam kan ingå som bränsle.
- 4.15 **Energigrödor**
Biogas från energigrödor kan ingå som bränsle, förutsatt att substratet uppfyller kriterierna beträffande aktuellt område.
- 4.16 **Förgasning**
Gas från förgasningsprocesser kan ingå som bränsle, förutsatt att substratet uppfyller kriterierna för aktuellt område.

Som biogas räknas gas som bildats när organiskt material såsom gödsel, slam från kommunala eller industriella reningsverk, hushållsavfall samt avfall från livsmedelsproduktion, restauranger och handel brutits ned av metanproducerande bakterier under syrefria förhållanden.

Motivering till kraven

[4.2] Vid uttag av rot-, barr- och lövmassa försvinner viktiga näringsämnen från skogsmarken. De ska därför lämnas i skogen.

[4.3] Naturskyddsföreningen anser att biobränsle från jordbruket är ett bra komplement till biobränsle från skogen. Produktionen måste dock ske på ett ekologiskt hållbart sätt, med så lite användning av konstgödsling och bekämpningsmedel som möjligt.

5 Kriterier för vindkraft

Utbyggnaden av nya vindkraftverk fortsätter, och det är positivt med ökad andel förnybar elproduktion, men vindkraft är även ett möjligt hot mot områden som har höga naturvärden eller där renskötsel bedrivs. Därför är det viktigt att förnybar elproduktion inte placeras där djur- och växtliv kan påverkas negativt. Kriterierna bidrar till att nå de Globala målen för hållbar energi och biologisk mångfald.

5.1 Stoppområden för vindkraft

Vindkraftverk som producerar elenergi märkt med Bra Miljöval ska inte vara anlagda i skyddsvärda naturområden. Med skyddsvärda naturområden avses här områden skyddade av lagstiftning i respektive land eller internationella konventioner, samt områden listade i Bilaga 5 Stoppområden.

5.2 Mjukvara för stoppreglering

Vindkraftverk ska ha och redovisa om installerad mjukvara för stoppreglering för att skydda fladdermöss (så kallad ”batmode”) finns i anläggningen. Om mjukvara saknas ska licenstagaren motivera varför. Kraftverk kan i specialfall godkännas efter enskild prövning av Naturskyddsföreningen, exempelvis om mjukvara för stoppreglering inte är relevant inom det geografiska området.

Stoppreglering ska vara i drift under perioden 15 juli till 15 september, från solnedgång till soluppgång och förutsatt att vindstyrkan (i rotorhöjd) är < 6 m/s (medelvind under en tio-minuters period) och att temperaturen samtidigt är > 14 C.

5.3 Restproduktplan

För att elenergi från vindkraftverk ska kunna godkännas som el märkt Bra Miljöval ska licenstagaren ansvara för att en restproduktplan finns.

5.4 Vindkraft utanför Sverige

För vindkraftverk som är placerade utanför Sveriges gränser kan bedömning ske i samverkan med en oberoende lokal miljöorganisation. Om anläggningen då anses särskilt olämplig av miljöskäl kan anläggningen ej godkännas för Bra Miljöval Elenergi.

6 Kriterier för vindandelar

6.1 Stoppområden för vindkraft

Vindkraftverk som producerar el såld inom andelar märkta Bra Miljöval ska inte vara anlagda i skyddsvärda områden i Sverige. Med skyddsvärda områden avses här områden skyddade av lagstiftning i respektive land eller internationella konventioner, samt områden listade i Bilaga 5 Stoppområden.

6.2 Märkning av vindandelar

Från och med att vindkraftverket/vindkraftsparken har fått laga-kraftvunnet startbesked, bygglov eller tillstånd, kan vindandelar märkas med Bra Miljöval. Om aktuella vindandelar avser ej ännu byggda vindkraftverk ska följande bifogas ansökan:

- a) bygglovsansökan, bygganmälan och/eller tillståndsansökan,
- b) miljökonsekvensbeskrivning (i förekommande fall), samt
- c) erhållet startbesked, bygglov och/eller tillstånd med eventuella villkor.

6.3 Andelsägares hela elleverans märkt Bra Miljöval

Det elbolag som står för avräkningen gentemot kunderna måste kunna tillhandahålla elenergi märkt med Bra Miljöval så att andelsägarnas hela elkonsumtion kan täckas med elenergi märkt med Bra Miljöval. Den del av elkonsumtionen som tillhandahålls genom vindandelar ska utgöras av elenergi från vindkraft märkt med Bra Miljöval.

7 Kriterier för solkraft

Utbyggnaden av solkraft fortsätter öka och det är viktigt att förnybar elproduktion inte placeras där djur- och växtliv kan påverkas negativt. Kriterierna bidrar till att nå de Globala målen för hållbar energi.

7.1 Stoppområden för solkraft

Solkraft som producerar elenergi märkt med Bra Miljöval ska inte vara anlagd i skyddsvärda naturområden. Med skyddsvärda naturområden avses här områden skyddade av lagstiftning i respektive land eller internationella konventioner, samt områden listade i Bilaga 5 Stoppområden.

7.2 Solkraft på byggnader

Elenergi från tak- och fasadmonterad solkraftanläggning, exempelvis på privatbostäder, kan godkännas i grupp som en enhet. Varje anläggning i enheten ska anges med adress samt kapacitet i installerad effekt. Vid Naturskyddsföreningens bedömning kan då punkt 7.1 undantas.

7.3 Restproduktplan

För att elenergi från solkraft ska kunna godkännas som el märkt Bra Miljöval ska licenstagaren ansvara för att en restproduktplan finns. Vid Naturskyddsföreningens bedömning av tak- och fasadmonterad solkraftanläggning enligt punkt 7.2 kan krav på restproduktplan undantas.

7.4 Solkraft utanför Sverige

För solkraftverk som är placerade utanför Sveriges gränser kan bedömning ske i samverkan med en oberoende lokal miljöorganisation. Om anläggningen anses särskilt olämplig av miljöskäl kan anläggningen ej godkännas för Bra Miljöval el.

Motivering till kraven

[7.2] Undantag av punkt 7.1 beror på att solceller på befintliga tak och byggnader inte innebär ytterligare miljöpåverkan.

8 Kriterier för övrig förnybar kraft

8.1 Annan energikälla

Annan förnybar elproduktion som inte är upptagen i detta kriterium kan ingå i den miljömärkta elleveransen efter särskild prövning av Naturskyddsföreningen.

Bilaga 1 Beräkning av additionell miljönytta

Bakgrund

För att en specifik elproduktion ska kunna miljömärkas med Bra Miljöval måste den uppfylla kraven på additionalitet. Additionalitet innebär att pengar avsätts för konkret miljönytta genom avsättning till fonder - Bra Miljöval Energifond, Bra Miljöval Miljöfond, Bra Miljöval Skogsfond. Licenstagare kan avsätta pengar till Naturskyddsföreningens centrala fonder eller på licenstagares egna konton. Om medel avsätts till eget konto ska dessa medel hållas åtskilda från andra investeringsmedel inom företaget.

Alla fondprojekt ska godkännas av Naturskyddsföreningen.

Kriterier additionalitet – belopp för fondavsättning

Alla förnybara energislag som ingår i försäljningen av elenergi märkt med Bra Miljöval ska generera en årlig avsättning till Bra Miljöval Energifond motsvarande 500 SEK/GWh.

För biobränslebaserad elenergi märkt med Bra Miljöval, där bränslet inte kommer från naturnära skogsbruk, tillkommer avsättning till Bra Miljöval Skogsfond enligt följande:

Förbränning av biogent avfall	5000 SEK/GWh
Förbränning biobränsle	5500 SEK/GWh

För vattenkraft som ingår i försäljningen av elenergi märkt med Bra Miljöval tillkommer årlig avsättning till Bra Miljöval Miljöfond beroende på vilka miljöanpassningsåtgärder som är genomförda, och då gäller dessa avsättningar:

- För vattenkraft där fiskvandringssvågar saknas tillkommer fondavsättning på 2500 SEK/GWh samt fondavsättning till Energifond med 500 SEK/GWh.
- För vattenkraft där vattenföringen aldrig fördelas under året tillkommer fondavsättning på 1500 SEK/GWh samt fondavsättning till Energifond med 500 SEK/GWh.
- För vattenkraft där vattenståndet varierar mer än ± 13 cm/ timme under året tillkommer fondavsättning på 1500 SEK/GWh samt fondavsättning till Energifond med 500 SEK/GWh.
- För vattenkraft där alla miljökrav enligt 2.6 - 2.8 uppnås sker endast fondavsättning till Energifond med 500 SEK/GWh.

Fondavsättningen sker alltid i efterskott baserad på den faktiska volymen försäld el märkt Bra Miljöval.

Exempel: Fondavsättning vid försäljning av olika energislag

Vindkraft eller solkraft

Energifond, all volym	500 SEK/GWh
-----------------------	-------------

Biokraft

Energifond, all volym	500 SEK/GWh
Skogsfond, all volym	5000 alt. 5500 SEK/GWh

Vattenkraft som uppfyller miljökraven 2.6 - 2.8

Energifond, all volym	500 SEK/GWh
-----------------------	-------------

Vattenkraft utan några miljöanpassningar

Energifond, all volym	500 SEK/GWh
Miljöfond, all volym*	5500 SEK/GWh

Vattenkraft med omlöp utan andra åtgärder

Energifond, all volym	500 SEK/GWh
Miljöfond, all volym*	3000 SEK/GWh

*) Obligatorisk avsättning till Bra Miljöval Miljöfond med minst 50 % av vattenkraftvolymen.

För övrig vattenkraftvolym kan licenstagaren välja att fördela i Miljöfond eller Energifond enligt eget önskemål.

Standardförfarande för Naturskyddsföreningen när licenstagare inte väljer fördelning av fondavsättningar för vattenkraft är 50 % till Miljöfond och 50 % till Energifond.

Bilaga 2 Additionell miljönytta – fondprojekt

Bakgrund additionalitet genom fonder

Avsättning av fondmedel är ett miljökrav i elkriterierna och innebär konkret miljö- och klimatnytta genom att projekt blir genomförda som gynnar biologisk mångfald i strömmande vattendrag eller i skog och mark, samt minskar energianvändningen.

Fondavsättningar kan användas till projekt som genomförs i Licenstagarens egen verksamhet, eller avsättas i Naturskyddsföreningens centrala fonder.

Alla fondprojekt ska godkännas av Naturskyddsföreningen.

Arbetet med fondprojekt ska påbörjas senast 6 månader efter att företaget fått sin licens, och kan pågå under längre tid än innevarande verksamhetsår. Projektstatus samt resultatet ska redovisas vid årlig kontroll och slutredovisas när projektet är genomfört.

Bra Miljöval Miljöfond för vattenkraft

Miljöfondens medel ska främst användas för att minska vattenkraftens skador på naturen.

Nedanstående lista beskriver förslag på godkända åtgärder. Andra förslag kan godkännas efter särskild bedömning av Naturskyddsföreningen.

Åtgärderna behöver inte vara relaterade till de vattenkraftverk som producerar elenergi märkt med Bra Miljöval.

Generella krav på projekt som kan finansieras genom miljöfonden

- Åtgärden ska syfta till att minska vattenkraftens skadeverkningar på miljön.
- Ett generellt stöd vid utrivning av damm eller kraftverk kan i vissa fall utbetalas i efterhand. I dessa fall ska ansökningar först genomgå en särskild prövning av Naturskyddsföreningen.
- Projektägaren ska inneha organisationsnummer.
- Projektägaren måste kunna visa på miljönyttan av åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Exempel på projekt som kan finansieras genom miljöfonden

- Åtgärder som leder till att den biologiska mångfalden i skogen eller våtmarker på flodplanet kring vattendraget bevaras eller återskapas.
- Biotopvårdande åtgärder i strömmande vatten.
- Våtmarksprojekt som syftar till att bevara biologisk mångfald och som ger stora samt positiva climateffekter.
- Förändring av reglering så att skadorna på biologisk mångfald eller naturmiljön i dess helhet minskas. Exempel på sådana åtgärder är förändring av regleringen för att åstadkomma mer naturliga vattenståndsvariationer och vattenflöden, och skapande av höga vårvattenstånd för att bevara naturlig strandvegetation.
- Åtgärder, exempelvis omlöp, som bidrar till att återskapa kontinuitet i vattendraget. Åtgärderna ska gynna fler än enstaka arter.
- Undanröjande av vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer i tillflöden till vattendraget.
- Projekt som syftar till att bevara eller gynna rödlistade arter som hotas eller tar skada på grund av vattenkraften.
- Rivning av befintliga dammar eller andra konstruktioner i vattendrag som utgör vandringshinder.
- Finansiering av tillämpad forskning som leder till ökad kunskap om hur vattenkraften kan minska sin påverkan på miljön. Kan beviljas efter enskild prövning av Naturskyddsföreningen.
- Naturinventeringar som syftar till att ta fram åtgärder som minskar vattenkraftens skadeverkningar.

Bra Miljöval Skogsfond för biologisk mångfald

Skogsfondens medel ska främst användas för att förbättra för den biologiska mångfalden i skog och mark. Nedanstående lista beskriver förslag på godkända åtgärder. Andra förslag kan godkännas efter särskild bedömning av Naturskyddsföreningen.

Åtgärderna behöver inte ske i områden som är specifikt kopplade till de anläggningar som producerar elenergi märkt med Bra Miljöval.

Generella krav på projekt som kan finansieras genom skogsfonden

- Åtgärden ska syfta till att förbättra för den biologiska mångfalden i skog.
- Åtgärden får inte vara påkallad av lagstiftning eller gällande tillstånd.
- Projektägaren ska innehålla organisationsnummer.
- Projektägaren måste kunna visa på miljönyttan av åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Exempel på projekt som kan finansieras genom skogsfonden

- Åtgärder som leder till att den biologiska mångfalden i skogen eller våtmarker bevaras eller återskapas.
- Åtgärder som leder till att bevara eller återskapa specifikt skyddsvärda skogsområden.
- Projekt som syftar till att bevara eller gynna rödlistade arter som hotas eller tar skada i samband med skogsavverkning eller biobränsleuttag.
- Naturinventeringar som syftar till att ta fram åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden i skogen.
- Finansiering av tillämpad forskning som gynnar specifikt rödlistade arter som bedöms hotas av skogsavverkning.
- Finansiering av tillämpad forskning som leder till ökad kunskap om hur skogsavverkning och uttag av biobränsle kan minska sin påverkan på miljön.

Bra Miljöval Energifond

Energifondens medel ska användas till effektiviseringsåtgärder där resultatet kan mätas/uppskattas i sparad elenergi, värmeenergi eller effekt. Nedanstående lista beskriver förslag på godkända åtgärder. Andra förslag kan godkännas efter särskild bedömning av Naturskyddsföreningen. Energifondens medel kan utgöra delfinansiering i ett större projekt och då ska det tydligt anges i ansökan vilka delar av projektet som finansieras av Bra Miljöval Energifond.

Krav på projekt som finansieras genom energifonden

- Åtgärden ska syfta till att minska energianvändningen i lokaler, industrier eller bostäder.
- Åtgärden får inte vara påkallad av lagstiftning eller gällande tillstånd.
- Projektägaren ska inneha organisationsnummer.
- Projektägaren måste kunna visa att energieffektivisering kan härledas till åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Exempel på projekt som inte kan finansieras genom energifonden

- Inköp och installation av solceller
- Inköp och installation av pannor
- Informationsmaterial, appar
- Läromedel, visuella installationer

Naturskyddsföreningens förvaltning

Bra Miljöval Energifond har som avsikt göra så stor skillnad som möjligt, för så många som möjligt, med de medel som finns i fonden. Därför vänder sig Energifonden i Naturskyddsföreningens förvaltning till ideella föreningar. De agerar som viktiga aktörer i samhället avseende på social hållbarhet och inkludering. Ideella föreningar har i stor utsträckning begränsade medel för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder.

Ideella föreningar behöver inte uppfylla kravet om att köpa in Bra Miljöval märkt el för att ansöka om medel för energieffektiviseringsåtgärder, då de i många fall inte kan påverka elavtal själva.

Exempel på projekt som kan finansieras genom energifonden i Naturskyddsföreningens förvaltning

- Projekt som minskar elanvändningen till belysning utan att försämra ljusmängden.
- Projekt som minskar elanvändningen till tryckluftssystem.
- Projekt som minskar elanvändningen till pumpar, motorer och fläktar med bibehållen systemprestanda.
- Projekt som minskar elanvändningen till vitvaror och kontorsutrustning.
- Projekt som minskar elanvändningen till ventilationssystem utan att inomhusmiljön försämrats.
- Projekt som minskar elanvändningen genom att ta bort tomgångsförbrukningar.
- Projekt som minskar energianvändningen i elvärmesystem genom isolering, värmeväxling eller styrning.
- Projekt som minskar överföringsförluster.

- Projekt som minskar elanvändningen till kylsystem utan att komfort och önskad kyleffekt försämras, t ex solavskärmning.
- Inköp och installation av batterilösningar, endast vid installation av solceller.
- Inköp och installation av värmepumpar vid byte från direktverkande el eller fossila uppvärmningssystem.
- Tester av energieffektiva produkter som kan användas till konsumentinformation och som bidrar till minskad elanvändning.
- Inköp och installation av solvärmesystem.

Licenstagares förvaltning

Företag, kommuner, statliga organisationer och kyrkliga samfälligheter som vill genomföra energieffektiviseringsprojekt med medel från Energifonden ska även köpa in el märkt Bra Miljöval.

Ideella föreningar, ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och kollektiv kan undantas från detta krav då de inte har samma ekonomiska förutsättningar och i vissa fall inte kan påverka elavtal själva.

Exempel på projekt som kan finansieras genom energifonden i licenstagarnas förvaltning

- Projekt som minskar elanvändningen till belysning utan att försämra ljusmängden eller boende-/arbetsmiljön.
- Projekt som minskar elanvändningen till tryckluftssystem.
- Projekt som minskar elanvändningen till pumpar, motorer och fläktar med bibehållen systemprestanda.
- Projekt som minskar elanvändningen till vitvaror och kontorsutrustning.
- Projekt som minskar elanvändningen till ventilationssystem utan att inomhusmiljön försämras.
- Projekt som minskar elanvändningen genom att ta bort tomgångsförbrukningar.
- Projekt som minskar energianvändningen i elvärmesystem genom isolering, värmeväxling eller styrning.
- Projekt som minskar överföringsförluster.
- Projekt som minskar elanvändningen till kylsystem utan att komfort och önskad kyleffekt försämras, t ex solavskärmning.
- Inköp och installation av batterilösningar, endast vid installation av solceller hos ideella föreningar som är kund hos licenstagaren.
- Inköp och installation av värmepumpar, vid byte från direktverkande el eller fossila uppvärmningssystem hos ideella föreningar som är kund hos licenstagare.
- Tester av energieffektiva produkter som kan användas till konsumentinformation och som bidrar till minskad elanvändning.
- Inköp och installation solvärmesystem.

Bilaga 3 Vattenföring

Enligt kriterium 2.4 för Bra Miljöval Elenergi 2021:1 ska medellågvattenföring (MLQ) alltid upprätthållas. Eftersom denna vattenföring per definition kommer att underskridas i perioder måste det finnas möjlighet att bedöma vilka förhållanden som är godtagbara enligt kriterierna. Att underskrida MLQ är naturligt, men i vissa fall utgör de reglerade vattenföringarna under MLQ ytterligare tillskott till den negativa miljöpåverkan.

Kriterium 2.4 lyder:

"2.4 Den sammanlagda tappningen genom turbin respektive utanför turbin ska alltid vara minst lika stor som vattendragets medellågvattenföring. Medellågvattenföring beräknas som ett medelvärde av lägsta lågvattenföringen under varje år under en period av 30 år. I norska vattenkraftanläggningar kan "alminnelig lavvannföring" användas istället för MLQ."

Bedömningen av anläggningar utgår från tre fall

- i) då vattenföringen är reglerad uppströms,
- ii) då vattenföringen är oreglerad och
- iii) då minskad vattenföring orsakas av tekniska skäl.

Fall 1: Vattenkraft reglerad uppströms anläggningen

Minimitappningen ska som utgångspunkt inte understiga MLQ. Om tillrinningen från uppströmsliggande kraftverk under perioder underskrider MLQ på grund av tekniska skäl, får minimitappningen understiga MLQ under kortare perioder och ska då utgöra tillrinning minus avdunstning. Lägsta lågvattenföringen (LLQ) får dock aldrig underskridas. Nolltappning är ej acceptabelt.

Undantaget till att underskrida MLQ i vattenföring får inte vara vanligt förekommande och ska inte heller vara av systematisk karaktär. Utifrån en allmän analys av miljöpåverkan av minskade vattenföringar och hur naturliga vattenregimer förändras har Naturskyddsföreningen bedömt att summerad tid som MLQ understigs får uppgå till maximalt 336 timmar per år. Vid underskriden MLQ ska därför timvärden redovisas i den årliga kontrollen enligt nedan.

Licensinnehavare ska i den årliga kontrollen redovisa de tillfällen och perioder som MLQ underskrids. Detta, samt information om orsaken till underskridandet, ska ingå i den granskning som revisor går igenom.

Om MLQ inte kan släppas tillräckligt stor del av året ska kraftverket inte godkännas, såvida det inte finns särskilda skäl som föranleder ett godkännande. Exempel på sådana skäl är om det är helt omöjligt att släppa MLQ under större delen av året, men ändå finns dokumenterade naturvärden som påtagligt skulle gynnas av ett godkännande. Om en anläggning ska godkännas enligt detta undantag ska förekommande naturvärden samt en beskrivning av miljönyttan redovisas i ansökan och det åläggs ansökande organisation att göra denna redovisning.

Exempel på fall där vattenföring lägre än MLQ skulle kunna få släppas under kortare perioder:

Strömkraftverk utan möjlighet att släppa MLQ under större delen av året, men där kraftverksägaren frivilligt släpper en minimitappning som ligger över den minimitappningsnivå som maximalt skulle kunna erhållas vid en omprövning av vattendom (som regel över 5% av medelvattenföringen, MQ) och där det finns en torrfåra med öring och flodpärlmussla (arter upptagna i Art- och habitatdirektivet). I detta fall bör det i ansökan redogöras för status för öringen och flodpärlmusslorna, samt för hur den förhöjda minimitappningen kan gynna dessa arter. Självklart ska även anledningen till att MLQ inte kan släppas året runt också redovisas.

Fall 2: Oreglerad tillrinning

Vid oreglerad tillrinning ska minimitappningen motsvara minst MLQ eller tillrinning minus avdunstning om den naturliga tillrinningen understiger MLQ. Det sistnämnda kan förekomma under torrår. Om det sistnämnda förekommer ska hela tillrinningen minus avdunstning utgöra minimitappning så länge tillrinningen understiger MLQ. Även här gäller att summerad tid som MLQ understigs får uppgå till maximalt 336 timmar/år. Vid underskriden MLQ ska därför timvärden redovisas i den årliga kontrollen.

Fall 3: Minskad minimitappning på grund av tekniska skäl

Vid underhåll eller reparation av dammluckor, utskov, turbiner m.m. kan det i vissa fall behövas perioder med minskad minimitappning. I dessa fall ska eventuella avsteg från kriteriet meddelas Naturskyddsföreningen i god tid, lämpligen i samband med anmälan till tillstånds- och tillsynsmyndigheten. Naturskyddsföreningen bedömer i dessa fall om åtgärden är ett betydande avsteg från syftet med minimitappningskriteriet.

Även här gäller att summerad tid som MLQ understigs får uppgå till maximalt 336 timmar/år. Vid underskriden MLQ ska därför timvärden redovisas vid årlig kontroll.

Definitioner

Medelvattenföring (MQ): Medelvärde av dygnsvattenföring för undersökt mätseries längd.

Medellågvattenföring (MLQ): Medelvärde av varje, i undersökt mätserie ingående, årslägst dygnsvattenföring. Normalt mäts detta över en 30-årsperiod, dock minst en 10-årsperiod enligt kriterierna för Bra Miljöval. Medellågvattenföringen är typiskt cirka 7 - 10% av värdet på medelvattenföringen och kan ses som ett värde på vattenföring som i reglerade regimer inte understiger rent flödesmässigt vad som typiskt borde vara det undre flödet.

Lägsta lågvattenföring (LLQ): Lägsta dygnsvattenföring för undersökt mätseries längd. Normalt mäts detta över en 30-årsperiod. Lägsta lågvattenföringen är typiskt mindre än 5% av medelvattenföringen och är ett extremvärde för ett vattendrag. Vattenföringar som går under detta värde skall normalt inte återfinnas i vattendraget. Värdet anger ett extremvärde som endast undantagsvis återfinns naturligt i vattendraget och som normalt kompenseras med betydligt högre värden andra år (se MLQ).

Alminnelig lavvannföring (AL): I Norge används begreppet alminnelig lavvannföring ofta i samband med tillståndsbedömningar. Detta definieras i rapporten Lavvannföring – estimering og konsesjonsgrunnlag från Norges vassdrags- och energidirektorat. AL beräknas genom att dygnsvärden för vattenföringen sorteras och nummer 350 för varje år plockas ut. Därefter sorteras sådana nummer 350-värden från 20-30 årsserier i växande ordning. Den understa tredjedelen av dessa värden exkluderas och det lägsta kvarvarande värdet anger AL. Detta värde är inte beräkningsbart utifrån andra statistiska begrepp för vattenföringen. I arbetet med Bra Miljöval anger praxis att för norska vattenkraftsanläggningar kan AL likställas med MLQ.

Bilaga 4 Askhantering

Utgångspunkten i kriterierna för Bra Miljöval Elenergi är att aska som är resultatet av produktion av el märkt Bra Miljöval ska återföras till skogen. Detta är ett led i att knyta kretsloppen och att kompensera för de uttag av näringsämnen som är resultatet av skogsbruk som även inkluderar uttag av grenar och toppar (grot) vid avverkning.

I ansökan om licens för inkludering av förbränningsanläggning anges grundläggande förutsättningar för anläggningen och hur askan ska hanteras. Beslut om vilka askor (botten- och/eller flygaska) som ska askåterföras tas av Naturskyddsföreningen baserad på dessa uppgifter. Generellt gäller att följande askor ska återföras:

- Rosterpanna: Bottenaska och flygaska ska askåterföras.
- Fluid bed panna: flygaska ska återföras.
- Pulverpannor: flygaska ska återföras.
- Sodapannor: flygaska ska återföras.

Askvolymen som ska återföras ska motsvara försald mängd el märkt Bra Miljöval. Detta innebär att för en anläggning där försald volym motsvarar den totala produktionen ska all aska återföras. I de fall där endast del av den producerade värmevolymen säljs som Bra Miljöval ska minst motsvarande andel aska återföras. Allokering av aska ska ske enligt de principer som finns angivna i detta kriteriedokument.

Askåterföringskravet följs upp i den årliga kontrollen. Provpå askan ska tas regelbundet (minst en gång per år).

Erfarenhet visar att trots att man i förbränningsanläggningen endast utnyttjat bränslen med höga krav ställda på renhet, kan den kemiska analysen av askan i efterhand uppvisa måtvärden som överstiger de av Skogsstyrelsen uppsatta rekommendationerna för askåterföring.

I länder där den svenska Skogsstyrelsens rekommendationer inte är tillämpliga gäller motsvarande regler i respektive land. Handläggning av askhanteringen sker vid varje ansökan om förbränningsanläggning som ska ingå i licens för Bra Miljöval.

I de fall där vissa askvolymen inte kan återföras till skogsmark finns två alternativ:

Alternativ 1: askåterföring av annan aska som klarar rekommendationerna

Alternativ 1 innebär att licenstagaren säkerställer att motsvarande askvolym som den som inte kan återföras till skogsmark, återförs till skogsmark. Detta kan göras genom inköp/ersättning till annan askproducent så att aska på detta vis återförs till skogsmark. En annan möjlighet är att beställa detta av ett askåterföringsföretag. Askan som används för kompensation ska inte tidigare vara avsatt för askåterföring. Denna återföring behöver inte ske inom samma geografiska område som den aktuella Licenstagarens verksamhet. Kompensationsåtgärdens upplägg, tidplan och genomförande ska redovisas separat till Naturskyddsföreningens handläggare inom tre månader från beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Licenstagaren ska även inkomma med en analys om orsaken till varför askan inte kunde återföras till skogsmark och i förekommande fall även utarbeta en åtgärdsplan. Detta ska inkomma till Naturskyddsföreningen inom sex månader från att licenstagaren har fått beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Alternativ 2: vite per ton aska som inte kan askåterföras betalas till Bra Miljöval

Alternativ 2 är att ett vite motsvarande 300 kr/ton aska (våtvikt) betalas till Naturskyddsföreningen. Pengarna kommer främst att användas till åtgärder som ökar den biologiska mångfalden i skogen. Vitet ska erläggas inom tre månader från beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Licenstagaren ska även inkomma med en analys om orsak till varför askan inte kunde återföras till skogsmark och i förekommande fall även utarbeta en åtgärdsplan. Detta ska inkomma till Naturskyddsföreningen inom sex månader från att licenstagaren har fått beslut av Naturskyddsföreningen om mängd aska som ska kompenseras.

Bilaga 5 Stoppområden för sol- och vindkraftsproduktion

För att kunna godkännas inom kriterierna för Bra Miljöval Elenergi får inte elproduktionsanläggningar för solkraft eller vindkraft vara placerade inom områden i denna bilaga.

För Grupp A utanför Sverige gäller skyddade naturområden enligt European Environment Agency (EEA) samt i vissa fall bedömning av respektive lands miljöorganisation.

Grupp A

Områden som är skyddade av lagstiftning i respektive land eller internationella konventioner.

- 1) Ramsarområden
- 2) Natura 2000-områden
- 3) Nationalparker
- 4) Naturreservat
- 5) Djur- och växtskyddsområden
- 6) Naturvårdsområden
- 7) Biotopskyddsområden
- 8) Objekt i nationalparksplanen
- 9) Riksintresse obrutna fjäll

Grupp B

Områden som ingår i nationella utredningar av särskild värdefull natur och som inte ingår i kategori A ovan.

- 10) Värdefulla hagmarker identifierade i Jordbruksverkets TUV A-databas
- 11) Objekt i den nationella myrskyddsplanen
- 12) Statliga Naturskogar och Urskogsartade Skogar (SNUS-objekt)
- 13) Sveaskogs ekoparker

Grupp C

Viktiga fågel- och fladdermusområden samt skyddsvärda vatten- eller skogsområden som inte ingår i kategori A eller B ovan.

- 14) Områden utpekade som viktiga fågelområden, IBA, av Birdlife International.
- 15) Viktiga flyttfågelområden, fågelrastplatser och fladdermusområden, som idag inte utgör IBA-område. Dessa områden utses av Naturskyddsföreningen.
- 16) Skyddsvärda skogsområden utsedda av Naturskyddsföreningen.
- 17) Områden som enligt Naturskyddsföreningen är speciellt viktiga för samisk kultur- och näringsverksamhet.

Bra Miljöval är en oberoende miljömärkning som bedrivs av Sveriges största miljöorganisation Naturskyddsföreningen med över 200 000 medlemmar. Bra Miljöval startade 1990 och märkningen bygger på två grundidéer: att naturresurser måste sparas samt att den biologiska mångfalden och människans hälsa inte får hotas. Våra kriterier för licenstagarna är strikta och under ständig utveckling. Produkter och tjänster som bär märkningen Bra Miljöval måste därför utvecklas kontinuerligt för att bli skonsammare för hälsan och miljön.

www.bramiljoval.se

Naturskyddsföreningen
Box 4625, 116 91 Stockholm

Tel 08-702 65 00

Bra Miljöval